

Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Καὶ μόνον ὅσα ἀνωτέρω ἐλέχθησαν εἶναι ἱκανὰ νὰ πείσουν τοὺς πάντας, ὅτι ὄχι ἀπλῶς ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται ἡ τακτικὴ καὶ συνεχὴς Θεία Κοινωνία. Ἐφ' ὅσον αὐτὴ εἶναι ἡ οὐρανία τροφή, μὲ τὴν ὁποῖαν τρέφεται ἡ ψυχὴ, καὶ πῦρ ποὺ κατακαίει τὰ ἁμαρτωλά μας πάθη, καὶ αἷμα πνευματικόν, τὸ ὁποῖον ἐγχύνεται εἰς τὸν πνευματικόν μας ὄργανισμὸν καὶ ζωογονεῖ, εἶναι τόσον αὐτονόητον, ὅτι ὁ πιστός, ὅσον τακτικώτερα κοινωνεῖ, τόσον καὶ περισσότερον ἐνισχύεται πνευματικῶς.

Καὶ ἔργον μὲν τῆς συνέσεως τοῦ πνευματικοῦ, ποὺ γνωρίζει τὸν ἐξομολογούμενον, εἶναι νὰ καθορίσῃ τὰ χρονικὰ διαστήματα κατὰ τὰ ὁποῖα θὰ κοινωνῇ. Ἀνάγκη ὅμως εἶναι νὰ ἐκτεθοῦν εἰς τὴν συνέχειαν αἱ κυριώτεραι μαρτυρίαι, αἱ ὁποῖαι βεβαιώνουν, ὅτι ἡ συνεχὴς Θεία Κοινωνία εἶναι καθῆκον, καὶ ὄχι ἀπλῶς ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται.

α) **Μαρτυρίαι** Ἐν πρώτοις ἃς ἐνθυμηθῶ-
ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς. μεν μερικὰς ἀπὸ τὰς θείας
 διαβεβαιώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνα-
 φέρονται εἰς τὸ ζήτημα μας.

«Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. στ' 54). Ἡ «ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ»,

εἶπεν ὁ Κύριος (στ' 56). Δὲν λέγει ὁ φαγὼν τὴν σάρκα μου καὶ ὁ πίνων τὸ αἷμα μου, ποῦ θὰ ἐσθίμαινεν ὅτι μίαν φορὰν ἐὰν κοινωνήσῃ κανεὶς εἶναι ἀρκετόν, ἀλλὰ ὁ τρώγων καὶ ὁ πίνων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι ὁ μετὰ τοῦ Χριστοῦ σύνδεσμος εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι συνεχὴς καὶ ἐπομένως καὶ ἡ Θεία Κοινωνία συνεχῆς.

Ἀλλὰ μήπως καὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων αὐτὸ δὲν μαρτυροῦν; Περιγράφων ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς τῶν εἰς τὰ πρῶτα κεφάλαια τοῦ Θείου αὐτοῦ βιβλίου τὴν ζωὴν τῶν πρώτων Χριστιανῶν, σημειώνει: «*Ἦσαν προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς*» (β' 42).

Δηλαδή, οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐνέμενον μὲ ζῆλον καὶ προθυμίαν εἰς τὸ νὰ ἀκούουν τὴν διδασκαλίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ νὰ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τῶν με ἀγάπην καὶ ἐγκαρδιότητα καὶ νὰ κοινωνοῦν τῶν Μυστηρίων (αὐτὴ εἶναι «*ἡ κλάσις τοῦ ἄρτου*») καὶ νὰ προσεύχωνται.

Διὰ νὰ ἐξακολουθῇ λοιπὸν νὰ γίνεταί τοῦτο, παρόντων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, οἵτινες ὑπῆρξαν αὐτήκοοι μαθηταὶ καὶ ἐντολοδόχοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ κοινωνῶσι συνεχῶς οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, σημαίνει, ὅτι αἱ Ἀπόστολοι ἐφήρμοζον ἐν τῇ πράξει τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐντολήν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἀποδεικνύεται λοιπὸν καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ἡ συνεχὴς Θεία Κοινωνία δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ συνιστᾶται καὶ παραγγέλλεται ὑπ' αὐτῶν.

β) Μαρτυρίαι ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν Κανόνων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων. Ὁ Θ' Ἀποστολικὸς κανὼν ὀρίζει τὰ ἑξῆς: «Πάντας τοὺς εἰσιόντας πιστοὺς καὶ τῶν Γραφῶν ἀκούοντας, μὴ παραμένοντας δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἀγίᾳ μεταλήψει, ὡς ἀταξίαν ἐμποι-

οῦντας τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀφορίζεσθαι χρή». Δηλαδή: Ὁσοι Χριστιανοὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν, ὅταν ἐπιτελῇται ἡ Θ. Λειτουργία, καὶ ἀκούουν μὲν τὰς Θείας Γραφάς, δὲν περιμένουν ὅμως μέχρι τέλους, οὔτε μεταλαμβάνουν τῶν ἁγίων Μυστηρίων, αὐτοὶ πρέπει νὰ ἀφορίζωνται διότι προκαλοῦν ἀταξίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ὅπως ἐξηγεῖ ὁ Ζωναρᾶς, «...καὶ οἱ λαϊκοὶ γὰρ συνεχῶς μεταλαμβάνειν τότε ἀπηγοῦντο». Ἀς σημειωθῇ, ὅτι τὸ κύρος τῶν κανόνων αὐτῶν ἀνεγνώρισεν ἡ ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ὁ δεῦτερος Κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, τῆς ὁποίας τὸ κύρος ὁμοίως ἀνεγνώρισεν ἡ ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, σημειώνει: «Πάντας τοὺς εἰσιόντας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τῶν ἱερῶν Γραφῶν ἀκούοντας μὴ κοινωνοῦντας δὲ εὐχῆς ἅμα τῷ λαῷ, ἢ ἀποστρεφομένους τὴν μετάληψιν τῆς Εὐχαριστίας, κατὰ τινα ἀταξίαν, τούτους ἀποβλήτους γίνεσθαι τῆς Ἐκκλησίας, ἕως ἂν ἐξομολογησάμενοι καὶ δεῖξαντες καρποὺς μετανοίας καὶ παρακαλέσαντες τυχεῖν δυνήθωσι συγγνώμης...» Δηλαδή (κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Πηδάλιου): Πρέπει νὰ ἀφορίζωνται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, ὅπου πηγαίνουν μὲν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῇ Θεῇ Λειτουργίᾳ καὶ ἀκούουσι τὰς Γραφάς, δὲν συμπροσεύχονται δὲ μὲ τοὺς πιστοὺς, ἢ ἀποστρέφονται τὴν Θεῖαν Μετάληψιν, ἥτοι δὲν μεταλαμβάνουν... «Ἀφορίζονται δέ, ἕως οὗ νὰ μετανοήσουν καὶ παρακαλέσαν-

τες νὰ συγχωρηθοῦν» (Πηδάλιον, ἔκδ. Κ. Γκαρπολά, 1841, σελ. 236).

Σπουδαιότητα ἐπίσης ἀπόδειξιν τῆς τακτικῆς Θείας Κοινωνίας ἀποτελεῖ καὶ ὁ 66ος κανὼν τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ ὁποῖος λέγει τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ τῆς ἀγίας ἀναστασίμου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας μέχρι τῆς Καὶνῆς Κυριακῆς, τὴν ὅλην ἐβδομάδα ἐν ταῖς ἀγίαις Ἐκκλησίαις σχολάζειν δεῖ ἀπαρλείπτως τοὺς πιστοὺς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ψδαῖς πνευματικαῖς, εὐφραينوμένους ἐν Χριστῷ καὶ ἑορτάζοντας, καὶ τῇ τῶν θείων Γραφῶν ἀναγνώσει προσέχοντας, καὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων κατατροφῶντας. Ἐσόμεθα γὰρ οὕτω Χριστῷ συνιστάμενοί τε καὶ συννησόμενοι». Δηλαδή: Ἐπειδὴ ἡ ὅλη Διακαινήσιμος ἐβδομάς ὡς μία Κυριώνυμος ἡμέρα λογίζεται, διὰ τοῦτο ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην πρέπει νὰ παραμένουν εἰς τὰς Ἐκκλησίας, εὐφραινόμενοι καὶ ἑορτάζοντες τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ ᾠσματα πνευματικά, προσέχοντες εἰς τὰ λόγια τῶν θείων Γραφῶν καὶ μεταλαμβάνοντες τὰ Θεῖα Μυστήρια. Διότι μὲ τοιοῦτον τρόπον θέλομεν συναντηθῇ καὶ συναυψωθῇ μαζί μὲ τὸν Χριστόν (ἔ. ἀ., σελ. 160).

Καὶ αὐτὰ μὲν διατάσσουσιν αἱ ἱεραὶ Σύνοδοι. Ἀς ἴδωμεν τώρα τί καὶ οἱ Πατέρες νομοθετοῦν.

γ) Οἱ ἱεροὶ Πατέρες Ἐν πρώτοις ὁ Φωστὴρ τῆς Καισαρείας, ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ συντάκτης τῆς ὁμωνύμου Θείας Λειτουργίας, γράφει: «Καὶ τὸ κοινωνεῖν δὲ

καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ μεταλαμβάνειν τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, καλὸν καὶ ἐπωφελές, αὐτοῦ τοῦ

Κυρίου σαφῶς λέγοντος· ὁ τρώγων μου τὴ σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Τίς γὰρ ἀμφιβάλλει, ὅτι τὸ μετέχειν συνεχῶς τῆς ζωῆς, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ζῆν πολλὰ· χῶς;

Ἡμεῖς μέντοιγε τέταρτον καθ' ἐκάστην ἐβδομάδα κοινωνοῦμεν, ἐν τῇ Κυριακῇ, ἐν τῇ Τετράδι καὶ ἐν τῇ Παρασκευῇ καὶ τῷ Σαββάτῳ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἡμέραις, ἐὰν ἡ μνήμη ἀγίου τινός» (Ἐπιστολὴ πρὸς Πατρικίαν μοναχὴν). Καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος: «Πάσχα δὲ τρίτον τῆς ἐβδομάδος· ἔστι δ' ὅτε καὶ τέταρτον, μᾶλλον δὲ ὁσάκις ἂν βουλώμεθα. Πάσχα γὰρ οὐ νηστεία ἐστίν, ἀλλ' ἡ προσφορὰ καὶ θυσία ἡ καθ' ἐκάστην γινομένη σύναξις. Καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀληθὲς ἄκουσον τοῦ Παύλου λέγοντος, τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. Ὡστε ὁσάκις ἂν προσίης μετὰ καθαροῦ συνειδότης Πάσχα ἐπιτελεῖς» (Εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολήν).

Μὲ ἄλλα λόγια, τὸ Πάσχα γίνεται τρεῖς φορές τὴν ἐβδομάδα, ἐνίοτε δὲ καὶ τέσσαρας, ἢ μᾶλλον τὸ Πάσχα γίνεται ὅσας φορές τὴν ἐβδομάδα θελήσωμεν. Διότι Πάσχα δὲν εἶναι νηστεία, ἀλλ' εἶναι ἡ προσφορὰ καὶ θυσία, ἥτις γίνεται εἰς ἐκάστην λειτουργίαν. Καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἄκουσον τοῦ Παύλου, ὅστις λέγει· ὁ Χριστός ἐθυσιάσθη ὑπὲρ ἡμῶν, ὅστις εἶναι ἰδικόν μας Πάσχα. Ὡστε ὅσας φορές προσέλθης με καθαρὰν συνείδησιν εἰς τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν, τόσας φορές ἐπιτελεῖς τὸ Πάσχα.

Ὁ ἱερὸς Κυπριανός, ἐπίσκοπος Καρχηδόνας, ἐπίσης βεβαιώνει: «Καθημερινῶς τὴν εὐχαριστίαν ὡς τροφὴν σωτηρίας λαμβάνομεν» (De oratione Domini, 18). Τόσον, λοιπόν, εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὅσον καὶ εἰς τὴν Δύσιν, συχνότατα οἱ Χριστιανοὶ ἐκοινωνοῦν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος, ἐπίσκοπος Μεδιολάνων, βεβαιώνει ὅτι: «ὁ Χριστὸς καθ' ἐκάστην αὐτῷ μετεδίδοτο» (In Psal. 118). Ὁ δὲ ἅγιος Ἰερώνυμος, ὅταν ἡρωτήθη ὑπὸ τίνος, ἐὰν πρέπη καθ' ἐκάστην νὰ μεταλαμβάνουν οἱ πιστοί, ἀπήντησεν, ὅτι ἔτσι πρέπει νὰ γίνεται, δηλαδὴ τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν πρέπει πάντοτε νὰ λαμβάνωμεν.

Τέλος ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς νεοφωτίστους καὶ παριστῶν εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα, τὰ ὅποια ἔχουν ὡς Χριστιανοὶ βαπτισθέντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, λέγει, ὅτι καθήκον αὐτῶν εἶναι τὸ νὰ κοινωνῶσι καθ' ἐκάστην ἡμέραν (Πατρολογία Λατινικὴ 22, 672, 38, 1099).

Ὁ ἱερὸς Φώτιος (820-891) ἐν τῇ πεφημισμένῃ Μυριοβίβλῳ του, ἀναφέρει τοῦ σοφοῦ Ἰωβ τὸ περὶ μυστηρίων πόνημα. Ὁ δὲ σοφὸς οὗτος συγγραφεὺς λέγει περὶ τῆς Θείας Λειτουργίας, ὅτι «τὸ τέλος αὐτῆς καὶ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἔργον ἢ τῶν ζωοποιῶν ἐστὶ καὶ φρικτῶν μυστηρίων καὶ ἀγιασμάτων μετάληψις» (Περὶ Συνεχοῦς Μεταλήψεως, Νικοδήμου Ἀγιορείτου, σελ. 54).

Ὁ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ἀκμάσας κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα, ἐλέγχει τοὺς συγχρόνους πιστοὺς, διότι ἐκοινωνοῦν μόνον κατὰ Κυριακὴν, λέγων· «Πολλὰ ἰσχύει τὰ δάκρυα, ἢ κατάνυξις, καὶ γε πρὸ πάντων ἢ μετάληψις τῶν ἀγιασμάτων, περὶ ἧν οὐκ οἶδ' ὅπως, ὁρῶν ὑμᾶς ἀμελῶς διακειμένους, λίαν θαυμάζω. Κἂν μὲν παρῇ Κυριακῇ, προσερχομένους τοῖς μυστηρίοις· ἂν δὲ ἐν ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ γένηται σύναξις, οὐδαμῶς ὑπαντῶντας» (Κατηχ. 107).

Ὁ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα ἀκμάσας, λέγει: «Τὸ κοινωνεῖν πᾶσι πιστοῖς πρόκειται, καὶ οὐ τελετῇ εἰς τὸν ἀρχιερέα ἐστίν, ἀλλ' εἰς τὸ ἱερουργηθῆναι αὐ-

τὸ τὸ πανάγιον σῶμα Χριστοῦ καὶ αἷμα καὶ τοῖς πιστοῖς ἅ-
πασιν εἰς κοινωνίαν δοθῆναι, καὶ ἔστι καθ' ἑαυτὴν μόνη εἰς
κοινωνίαν» (Περὶ Συνεχοῦς Μεταλήψεως, σελ. 79).

Τοὺς λόγους δὲ τούτους τοῦ Θεσσαλονίκης Συμεῶ-
νος οὕτως ἐξηγεῖ ὁ ἀοίδιμος Νικόδημος (ὁ Ἀγιορείτης).
«*Ἡ κοινωνία τῶν μυστηρίων εἰς ὅλους καὶ δι' ὅλους τοὺς
πιστοὺς εἶναι ἑτοιμος, καὶ δὲν εἶναι διὰ τὰ κοινωνῆ μόνον ὁ
ἀρχιερεὺς, ἀλλὰ ὁ ἀρχιερεὺς ἢ ὁ ἱερεὺς εἶναι διὰ τὰ ἱερουργή-
σῃ τὸ πανάγιον Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ μετα-
δώσῃ εἰς ὅλους τοὺς πιστοὺς, καὶ ὅλως δι' ὅλου εἶναι διὰ
τὴν κοινωνίαν αὐτῶν.*»

Τὴν συνεχῇ Θεῖαν Μετάληψιν διδάσκουν καὶ ὁ ἅγιος
Μακάριος ὁ Νοταρᾶς (1731-1805) καὶ ὁ ὁσιος Νικόδη-
μος (1748-1809). Τούτων ὁ μὲν εἰς τὴν ἀρχαίαν συνέ-
ταξεν, ὁ δὲ εἰς τὴν νεωτέραν μετέφρασε τὸ περὶ συνε-
χοῦς Θείας Μεταλήψεως πόνημα, ὅπερ ἐξεδόθη τῇ ἐγ-
κρίσει τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ
ὁποία ἐχαρακτήρισε τὸ βιβλίον «λίαν χρήσιμον καὶ ὠφέ-
λιμον». Οἱ ἅγιοι λοιπὸν καὶ ἀοίδιμοι Μακάριος καὶ Νικό-
δημος σημειώνουν: «*Ὅσοι ἱερεῖς δὲν μεταλαμβάνουν
τοὺς μετ' εὐλαβείας καὶ πίστεως προσερχομένους Χρι-
στιανοὺς εἰς τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν, ὡς φονεῖς κρίνονται
κατὰ Θεόν, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸ προφήτην
Ὡσηέ· «ἔκρυψαν οἱ ἱερεῖς ὁδόν, ἐφόνευσαν Σίκιμα, ὅτι ἀνο-
μίαν ἐποίησαν ἐν τῷ λαῷ»* (Περὶ συνεχοῦς Κοινωνίας, ὑπὸ
Κ. Α. Διαλησμά, σελ. 21-23, Ἀθῆναι 1907).

Ὁ Μητροπολίτης Μόσχας Πλάτων († 1812) ἐν τῇ
«Ὁρθοδόξῳ διδασκαλίᾳ», ἣτις προσέλαβεν ἐπίσημον
χαρακτήρα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, ἐκφράζεται σαφῶς
ὕπερ τῆς συνεχοῦς κοινωνίας καὶ συνιστᾷ μάλιστα, ἵνα
οἱ Χριστιανοὶ προαχθοῦν εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ ἀνατεῖ-

«Πίστε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου». Ἱερὰ Μονὴ Μεταμορφώσεως (Μετόχιον)

λουν πάλιν οἱ χρόνοι τῆς τακτικῆς καὶ συνεχοῦς Θείας Κοινωνίας. Ἴδου οἱ λόγοι τοῦ Μητροπολίτου Πλάτωνος: «Ἄν θεωρήσωμεν τὰς μεγάλας ὠφελείας τῆς μεταλήψεως τῆς Εὐχαριστίας καὶ τὸ πλῆθος τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι χρεωστεῖ ὁ Χριστιανὸς νὰ μεταλαμβάνῃ συνεχῶς τὸ θεῖον τοῦτο μυστήριον. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας ἐλάμβανον τὴν ψυχικὴν ταύτην τροφὴν καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα καὶ δὲν ἐγένετο ποτὲ λειτουργία χωρὶς νὰ ᾔσαν παρόντες κοινωνοί. Εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους μετελάμβανον κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς. Τὸ εὐσεβὲς τοῦτο παράδειγμα τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ μιμώμεθα καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ μὴ φαίνεται μὲ τὴν σπανίαν μετάληψιν τοῦ μυστηρίου ἡ ψυχρότης τῆς ἡμετέρας καρδίας πρὸς τὸν Χριστόν» (Πλάτωνος Μητροπολίτου Μόσχας, ὀρθόδοξος διδασκαλία, μετάφρασις Κοραῆ, παρ. 35).

Καὶ ὁ ἀείμνηστος Εὐσέβιος Μαθόπουλος (1849-1929), ἐκθέτων τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους εἶναι ἀναγκαῖα ἡ συνεχὴς Θεία Κοινωνία, συμπεραίνει: «Ἐκ πάντων λοιπὸν τῶν λεχθέντων... καταφαίνεται καὶ ἀποδεικνύεται σαφῶς καὶ ἀναντιρρήτως, ὅτι ἡ συνεχὴς Θεία Κοινωνία ὄχι μόνον δὲν ἀπαγορεύεται, ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον παραγγέλλεται καὶ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς Χριστιανούς. Εἶναι λοιπὸν παχυλὴ ἄγνοια καὶ μεγάλη πλάνη τὸ νὰ φρονῇ τις, ὅτι ἡ συνεχὴς Θεία Κοινωνία δὲν ἐπιτρέπεται» (Προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἔκδοσις ἔκτῃ, 1932, σελὶς 402).

Δὲν κρίνεται τέλος ἄσκοπον νὰ σημειωθῇ, ὅτι σπουδαιотάτην ἀπόδειξιν τῆς συνεχοῦς Θείας Μεταλήψεως ἀποτελεῖ ἡ συνήθεια, τὴν ὁποίαν μᾶς διέσωσεν ὁ Μ. Βασίλειος περὶ τῶν συγχρόνων του ἀσκητῶν τῆς Αἰγύπτου.

Ἐπειδὴ δηλαδὴ δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ παρακολουθοῦν αὐτοὶ καθημερινῶς Θείαν Λειτουργίαν καὶ νὰ κοινωνοῦν τακτικῶς, ἐκοινωνοῦσαν μόνοι των ἀπὸ τὴν Θείαν Κοινωνίαν, τὴν ὁποίαν ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν ὁποίαν παρελάμβανον κατὰ διαστήματα ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς. Ὁ ἴδιος Πατὴρ βεβαιώνει ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἐπεκράτει συνήθεια εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ γενικῶς εἰς τὴν Αἴγυπτον νὰ κατέχη κατ' οἶκον «*ἕκαστος καὶ τῶν ἐν τῷ λαῷ τελούντων*» τὴν Θείαν Κοινωνίαν πρὸς μετάληψιν.

δ) **Μαρτυρίαι**
ἐκ Πατριαρχικῶν
καὶ Συνοδικῶν ἐγκυκλίων. Ἐν ἔτει 1819 ὁ Ἐθνομάρτυς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἅγιος Γρηγόριος ἀπευθυνομένην πρὸς τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ὑπογεγραμμένην δὲ καὶ ὑπὸ 15 Μητροπολιτῶν τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου. Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη, ἀναφερομένη κυρίως εἰς τὸ ζήτημα τῆς συνεχοῦς Θείας Κοινωνίας, σαφῶς διακηρύττει, ὅτι «*οὐδαμῶς ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῶν Κανόνων εἰς τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανοὺς ἡ συνεχὴς Θεία Κοινωνία, οὐδὲ ἀπαιτεῖται ἵνα μεσολαβήσῃ διάστημα 40 ἡμερῶν διὰ νὰ κοινωνήσῃ ἐκ νέου ὁ Χριστιανός, ὅπως ἐνόμιζόν τινες*» (Ἰδὲ κανονικὰς διατάξεις Μ. Γεδεών, τόμος Β', σελίς 152).

Ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς παλαιότερας καὶ νεωτέρας ἐγκυκλίους τῆς πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα συνιστᾷ τὴν τακτικὴν Θείαν Κοινωνίαν καὶ ὅτι εἶναι καλὸν τὸ συνεχῶς κοινωνεῖν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, καθ' ὃ ἀποτελοῦν ἀρχαιότατον θεσμὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας (Ἰδὲ

ἐγκυκλίους τῆς 21 Δεκεμβρίου 1878 ὑπ' ἀριθμ. 2469 καὶ τῆς 31 Ἰουλίου 1896 ὑπ' ἀριθμ. 1342, (ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 117) καὶ ὑπ' ἀριθμ. 2059 ἐγκύκλιον τῆς 11 Νοεμβρίου 1905 (Ἰδὲ αἱ Συνοδικαὶ ἐγκύκλιοι, σελ. 91-93).

Ἐὰν παραμένῃ ἡ παραμικρὰ ἀκόμη ἐπὶ τοῦ θέματος **ε) Μαρτυρίαι** **ἐκ τῆς Θείας Λειτουργίας.** ἀμφιβολία, αἴρεται καὶ αὕτη, ὅταν σκεφθῶμεν ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς Θείας Λειτουργίας. Ποῖος λοιπὸν εἶναι ὁ σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον αὕτη τόσον τακτικὰ τελεῖται; Εἶναι διὰ νὰ κοινωνήσουν οἱ παριστάμενοι τῶν Ἀγίων Μυστηρίων, νὰ γίνουν μέτοχοι τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου. Δι' αὐτὸ καὶ ὅλα ὅσα λέγονται καὶ πράττονται κατ' αὐτὴν τὴν ἁγίαν ἱεουργίαν εἰς τοῦτο ἀποβλέπουν, εἰς τὸ νὰ ἐτοιμάσουν ψυχικῶς τοὺς πιστοὺς διὰ νὰ κοινωνήσουν. Πράγματι. Τί εὐχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν δευτέραν εὐχὴν τῶν πιστῶν τῆς Λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου; «*Χάρισαι δὲ ὁ Θεὸς καὶ τοῖς συνευχομένοις ἡμῖν προκοπὴν βίου καὶ πίστεως καὶ συνέσεως πνευματικῆς. Δὸς αὐτοῖς πάντοτε μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης λατρεῖν Σοι, ἀνενόχως καὶ ἀκατακρίτως μετέχειν τῶν ἀχράντων Σου Μυστηρίων, καὶ τῆς Ἐπουρανίου Σου Βασιλείας ἀζωθῆναι*».

Ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν Χερουβικὸν ὕμνον καλοῦνται οἱ πιστοὶ νὰ ἀποθέσουν «*πᾶσαν τὴν βιοτικὴν μέριμναν, ὡς τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων ὑποδεχόμενοι*». Καὶ μετὰ τὴν καθάγιασιν τῶν τιμίων Δώρων εὐχεται ὁ λειτουργός: «*Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν, καὶ τὴν ἐλπίδα... καὶ παρακαλοῦμέν Σε καὶ δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν. Καταξίωσον*

ἡμᾶς μεταλαβεῖν τῶν ἐπουρανίων σου καὶ φρικτῶν Μυστηρίων ταύτης τῆς ἱερᾶς καὶ πνευματικῆς τραπέζης, μετὰ καθάρου συνειδότος, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν».

Δι' ὅλον τὸν λαὸν λέγονται αὐτὰ καὶ ὄχι μόνον διὰ τοὺς λειτουργούς. Καὶ εἶναι αὐτὸ φανερόν ἀπὸ τὴν εὐχήν τὴν λεγομένην κατὰ τὴν ὥραν τῆς πρὸ τοῦ κοινωνικοῦ κεφαλοκλισίας. «Καὶ καταξίωσον τῇ κραταίᾳ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου Σώματός Σου, καὶ τοῦ τιμίου Αἵματος, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ».

Τί ἄλλο δὲ σημαίνει ἡ πρόσκλησις «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε», παρὰ τὴν πρόσκλησιν εἰς τὴν μετάληψιν καὶ κοινωνίαν; Καὶ μετὰ τὴν κοινωνίαν πάλιν ὁ λειτουργὸς προσκαλεῖ τοὺς κοινωνήσαντας νὰ εὐχαριστήσουν ἀπὸ κοινοῦ τὸν Θεὸν διὰ τὴν μεγάλην δωρεάν. «Ὁρθοί. Μεταλαβόντες τῶν θείων, ἁγίων, ἀχράντων, ἀθανάτων, ἐπουρανίων καὶ ζωοποιῶν, φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ Μυστηρίων, ἀξίως εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ». Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι τραναὶ ἀποδείξεις ὅτι ὄχι ἀπλῶς ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ ἐπιβάλλεται ἡ συνεχὴς Θεία Κοινωνία; Τέλος, ἡ Θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς συνεχοῦς Θείας Μεταλήψεως. Διότι εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ Θεία αὕτη Λειτουργία, ἡ ὁποία ἐθεσπίσθη διὰ τοῦ 52ου Κανόνος τῆς Ἑκτῆς Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, σκοπὸν ἔχει νὰ παρέχεται ἡ εὐκαιρία εἰς τοὺς Χριστιανούς νὰ κοινωνοῦν κατὰ τὴν μεγάλην Τεσσαρακοστὴν καὶ κατ' ἄλλας, πλὴν τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς, ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἢ τοῦ Μ. Βασιλείου.

Καὶ λοιπόν; Ὅταν τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς συνεχοῦς Θείας Κοινωνίας, τὴν διδάσκη ἡ Ἀγία

Γραφή, τὴν συνιστοῦν Κανόνες Ἀποστολικοὶ καὶ Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων, τὴν νομοθετοῦν φωναὶ Πατερικαί, τὴν ἀποδεικνύει δὲ ἡ Θεία Λειτουργία, ποῖος ἔμπορεῖ νὰ τὴν ἀρνηθῇ; Καὶ ποῖος ἔμπορεῖ νὰ τὴν ἀμφισβητήσῃ; Τὸ πλῆθος ἄλλως τε τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι σήμερον προσέρχονται τακτικῶς καὶ κοινωνοῦν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, μαρτυρεῖ ὅτι συνείδησις βαθεῖα ἐνὸς ἀξιολόγου μέρους πιστῶν ἔχει γίνει ἡ τακτικὴ Θεία Μετάληψις. Καὶ δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἐὰν ἡ ἁγία αὕτη συνήθεια ἐπεκταθῇ καὶ ὁ λαός, διαφωτιζόμενος καταλλήλως καὶ προετοιμαζόμενος, προσέρχεται τακτικῶς εἰς τὸ Ποτήριον τῆς ζωῆς, θὰ ἀνατείλουν ἡμέραι δόξης διὰ τὴν ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν.

